

Policy brief **щодо проблем у лісовій галузі України та** **першочергових рішень для їх подолання**

Відсутність ефективної системи управління, прозорості в управлінні лісами та неякісна нормативно-правова база – одні з основних причин корупції в лісовій галузі та суспільного незадоволення діями лісівників.

В той же час, ліс є відновлювальним природним ресурсом і досвід розвинених країн ЄС та Північної Америки показує, що можна поєднати і економічну, і природоохоронну функцію лісу. Тому ми пропонуємо низку нагальних кроків, які зможуть виправити ситуацію в лісовій галузі України.

Проблеми:

- 1. Поєднання господарської та контрольної функції в системі Державного агентства лісових ресурсів (ДАЛРУ).** Установи, які призначають рубки та контролюють їх правильність – ВО «Укрдержліспроект» та лісозахисні станції (державні спеціалізовані лісозахисні підприємства) знаходяться в управлінні ДАЛРУ і фінансово залежать від лісгоспів. Тому вони призначають недоцільні санітарні та лісовідновні рубки, оскільки це в інтересах ДАЛРУ. Такі необ'єктивні дії з ознаками корупції є джерелом обурення в суспільстві.
- 2. Суперечливі нормативні документи, що регулюють рубки.** Відсутність єдиного документу, який регламентує проведення всіх видів рубок в Україні (зараз їх чотири різних) призводить до зловживання та маніпуляцій при їх призначенні. Наприклад, у Карпатах близько 10% деревини заготовляється під час лісовідновних рубок, які призначають по непрозорій процедурі.
- 3. Відсутність контролю з боку природоохоронних та правоохоронних органів.** Державна екологічна інспекція не може проводити позапланові перевірки лісгоспів, чим користуються лісники для прикриття нелегальних рубок. Поліція та прокуратура не мають підрозділів, які б спеціалізувались саме на природоохоронних порушеннях і тому розслідування кримінальних проваджень щодо лісівників-порушників проводяться неефективно.
- 4. Відсутність прозорості та публічності в роботі ДАЛРУ.** Лише під тиском громадськості протягом останніх років ДАЛРУ почали викладати в інтернет карти лісогосподарських підприємств та реєстр вже проведених рубок. Але цього недостатньо. У лісників є у векторному форматі карти всіх лісгоспів України. Але доступ до цих карт не мають навіть правоохоронні органи! Без цих матеріалів встановити будь-які порушення часто неможливо.
- 5. Ігнорування лісгоспами процедури «Оцінки впливу на довкілля».** З грудня 2017 року в Україні діє процедура ОВД. Але більшість лісгоспів ігнорує вимоги цього закону і не проводить ОВД для своїх планів рубок.
- 6. Вирубка цінних природоохоронних лісів, відмова лісників створювати нові та розширювати існуючі національні парки.** Протягом останніх років лісники майже не погоджують створення нових природоохоронних територій, свідомо саботуючи цей процес. Хоча і «Державна стратегія регіонального розвитку» і «Угода про асоціацію з

ЄС» вимагають збільшення їх кількості. Показник площі природоохоронних територій в Україні 6-7 %, в той час як в країнах ЄС він сягає 15-20%.

Рішення:

1. Передати Розпорядженням КМУ ВО «Укрдержліспроєкт» та державні спеціалізовані лісозахисні підприємства в управління Мінприроди і внести зміни до Бюджету України на 2018 рік, передбачивши їх бюджетне фінансування. Це забезпечить незалежність дій цих органів від інтересів ДАЛРУ.
2. Розпорядженням КМУ призупинити проведення лісовідновних рубок та зобов'язати протягом трьох місяців ДАЛРУ та Мінприроди розробити за участю громадськості єдиний документ, який би регламентував проведення всіх видів рубок в Україні, і потім затвердити його Постановою КМУ
3. Дозволити ДЕІ проводити позапланові перевірки лісгоспів всіх форм власності. Провести низку тренінгів щодо порушення в лісовій галузі для працівників поліції та прокуратури, зробити розслідування злочинів у сфері охорони природи одним із пріоритетів в роботі цих органів. Екологічна безпека – це важлива складова національної безпеки.
4. Зобов'язати ВО «Укрдержліспроєкт» викласти у відкритий доступ у векторному форматі (тобто для роботи у ГІС) карти всіх лісгоспів України та плани всіх рубок по всіх лісгоспах України. Це підвищить на порядок ефективність державного та громадського контролю в галузі.
5. Зобов'язати всі лісгоспи пройти процедуру ОВД. Для цього достатньо буде доручення від КМУ до ДАЛРУ.
6. Доручити ДАЛРУ погодити створення нових національних природних парків – «Холодний Яр» (Черкаська область), «Чорний Ліс» (Кіровоградська область), «Дніпровсько-Тетерівський» (Київська область), «Великий Бір» (Сумська область), та погодити розширення існуючих - «Верховинський» (Івано-Франківська область), «Черемоський» та «Вижницький» (Чернівецька область).

Ці кроки дадуть свій результат у найкоротший термін шляхом прийняття відповідних рішень на рівні КМУ та міністерств. Це дозволить з одного боку стабілізувати ситуацію в лісовій галузі, зменшити кількість незаконних рубок, зберегти цінні ліси, а це в свою чергу значно зменшить градус суспільного обурення та позитивно відобразиться на репутації КМУ. З іншого боку це, на відміну від необдуманих популістських заборон, не призведе до зупинки легальних рубок, які грають важливу роль в економіці держави.

А в подальшому, шляхом розробки та прийняття змін до законодавства можна вирішити і багато інших проблеми лісової галузі і перевести її на європейський цивілізований шлях розвитку. Про це детальніше у зеленій та білій книгах ЕПЛ «Ліси – для дикої природи: нова політика лісового господарства».

Зелена книга <http://epl.org.ua/wp-content/uploads/2018/07/Zelena-knyga.pdf>

Біла книга <http://epl.org.ua/wp-content/uploads/2018/07/Bila-knyga.pdf>